OPTIMUS

KPSS A GRUBU 2027

MALİYE

KONU ANLATIMLI

BİRHAN ÇELİK

- Müfettişlik
- Uzmanlık
- Denetmenlik
- Banka Sınavları
- Gelir Uzmanlığı
- Vergi Müfettişliği
- Sayıştay
- Kaymakamlık

VİDEO DERS HEDİYELİ

- Konu Anlatımlı
- Örnekler
- Yorumlar
- Uyarılar
- Pratik Bilgiler
- Özgün Sorular ve Açıklamaları

Video derslere ve kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere erişebilmek için QR kodu okutunuz.

PEGEM AKADEMİ

Birhan ÇELİK

OPTIMUS MALİYE KONU ANLATIMLI

ISBN 978-625-8897-95-1

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

12. Baskı: 2026, Ankara

Yayın-Proje: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Ankara Özgür Matbaacılık
1250. Cad. No: 25 Ostim Yenimahâlle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 46821

SUNU

Hazırlamış olduğumuz bu yayında hem KPSS, hem de özgün kurum sınavlarına yönelik kapsamlı bir konu anlatımı ile size yardımcı olma isteğindeyiz. Geniş müfredatı ve soru kapasitesi ile birçok sınava hitap edecek nitelikte hazırlamış olduğumuz maliye yayınımızda, güncel ve temel bilgiler yer almaktadır. Konu anlatımlarının yanı sıra yayın, soru örnekleri ile de zenginleştirilmiştir.

Bu yayının oluşum sürecinde değerli katkılarından dolayı kurucumuz Suat Düz'e, müdürümüz Kerem Köker'e, dizgi aşamasında titiz çalışmalarından dolayı Gülnur Öcalan'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Özel bir teşekkürü ise bu yayının yazım aşamasında kendileri ile daha az ilgilenmeme büyük bir sabırla hoşgörü gösteren oğullarım Taylan ve Efe hak etmektedir.

Bütün okurlara hem katılacakları sınavlarda hem de meslek hayatlarında başarılar dilerim.

Birhan ÇELİK

Baskı tarihinden sonra yapılan mevzuat güncellemelerine QR ile ulaşabileceğiniz arti.pegemkampus.com adresinden aktive edeceğiniz e-Kitap'tan ulaşabilirsiniz.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

1. Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
2. Kitabın bölümleri altında video derslere erişim sağlanabilir.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

1. Adım
Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

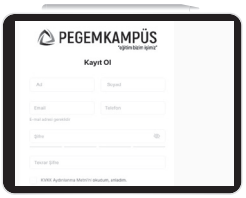

2. Adım
Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan **"Aktivasyonlarım"** sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

Kazıyınız

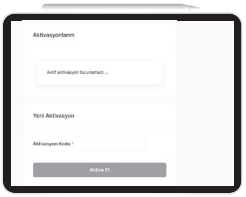

3. Adım
Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen **"Hibrit Kitap"** sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.10.2027 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM Maliye Teorisi

1.1. Kamu Maliyesi 3
1.1.1. Kamu Maliyesinin Temel İlkeleri 3
1.2. Kamu Maliyesine İlişkin Yaklaşımlar 4
1.2.1. Geleneksel Yaklaşımlar 4
1.2.2. Modern Yaklaşımlar 5
1.3. Kamu Maliyesinin Amaçları 6
1.4. Devlet Faaliyetlerine İlişkin Temel Yaklaşımlar ve Kamu Maliyesi 13
1.4.1. Merkantalizm ve Korumacı Devlet 13
1.4.2. Fizyokrasi ve Doğal Düzen 14
1.4.3. Klasik Ekol ve Jandarma Devleti 14
1.4.4. Keynes ve Müdahaleci Devlet 15
1.4.5. Sosyalist Yaklaşım 17
1.4.6. İktisadi Rasyonalite Yaklaşımı 17
1.4.7. Musgrave Yaklaşımı 18
1.4.8. Anayasal İktisat Yaklaşımı (Kamu Tercihi) 18
1.4.9. Maksimizasyon Yaklaşımı 19
1.4.10. Tinbergen 19
1.5. Dışsallıklar (Dışsal Ekonomiler) 19
1.5.1. Dışsal Etkisinin Sonucuna Göre Dışsallık 20
1.5.2. Üretim veya Tüketim Faaliyet Esnasında Ortaya Çıkmasına Göre Dışsallık 21
1.5.3. Neden Oldukları Dışsallığın Derecesine Göre 23
1.5.4. Dışsallık Etkisinin Türüne Göre 23
1.6. Kamu Ekonomisinde Üretilen Mal ve Hizmetlerin Özellikleri 26
1.6.1. Tam Kamusal Mal ve Hizmetler (Toplumsal, Kollektif, Kamusal Saf, Pür Mal ve Hizmetler) 26
1.6.2. Özel Mal ve Hizmetler 28
1.6.3. Yarı Kamusal (Karma) Mal ve Hizmetler 28
1.6.4. Erdemli (Merit) - Erdemsiz (Demerit) Mallar 29
1.6.5. Kulüp Mallar 30
1.6.6. Ortak (Serbest) Mal ve Hizmetler 30
1.6.7. Global (Küresel) Kamusal Mallar 30
1.7. Refah Ekonomisi 31
1.7.1. Temel Varsayımları 31
1.7.2. Refah Ekonomistlerin Görüşleri 31
1.7.3. Refah Ekonomisi Teorileri 31
1.7.4. Sosyal Refah Fonksiyonları 32
1.8. Kamu Tercihleri Teorisi 33
1.9. Oylama Modelleri 33
1.9.1. Oy Birliği Kuralı 33
1.9.2. Oy Çokluğu Kuralı 34
1.9.2.1. Oylama Paradoksu (K. Arrow) 34
1.9.2.2. Oylama Paradoksunu Çözmeye Çalışan Kuramlar 34
- Condorcet Ölçütü (Dönemsel Çoğunluk) 34
- Black Kuramı 34
- Downs Modeli 35

- A. Downs Buchanan ve Tullock Yaklaşımları 35
- Romer - Rosenthal Modeli 35
- Tiebout Modeli 35
- Oy Değiş Tokuşu 35

1.10. Kamu Kesiminde Optimum Üretim Düzeyinin Tespiti 37
1.10.1 Genel Denge Analizi (Samuelson) 37
1.10.2. Kısmi Denge Analizi (Bowen) 37
1.10.3. Lindahl Analizi 38
Çözümlü Test 39
Çözümler 43
Cevaplı Test 46
Çıkmış Sorular 50
Çıkmış Soruların Açıklamaları 55

2. BÖLÜM Kamu Harcamaları

2.1. Kamu Harcamalarının Tanımı 61
2.1.1. Dar Anlamda Kamu Harcaması 61
2.1.2. Geniş Anlamda Kamu Harcaması 61
2.2. Klasik ve Modern Maliye Anlayışının Kamu Harcamaları Hakkındaki Yaklaşımları 63
2.3. Kamu Harcamalarının Artış Nedenleri 65
2.3.1. Kamu Harcamalarının Görünüşte Artış Nedenleri 65
2.3.2. Kamu Harcamalarının Gerçekte Artış Nedenleri 67
2.4. Kamu Harcamalarının Sınırı ve Kamu Kesiminin Büyüklüğü 70
2.5. Kamu Harcamalarının Artışını Açıklayan Görüşler 71
2.5.1. Wagner Kanunu (Devlet Faaliyetlerinin Sürekli Artış Kanunu) 71
2.5.2. Peacock - Wiseman (Sıçrama Tezi) 72
2.5.3. R. Musgrave 74
2.5.4. Pigou ve Dalton (Sosyal Refahın Artırılması Yaklaşımı) 74
2.5.5. A. Downs, J. M. Buchanan, G. Tullock (Maksimizasyon Yaklaşımı) 75
2.5.6. Colin Clark 75
2.5.7. Niskanen (Bürokrasi Modeli) 76
2.5.8. Rostow 76
2.5.9. W. J. Baumol (Dengesiz Büyüme Hipotezi) 76
2.5.10. J. O'Connor 77
2.5.11. Odle (Politik Aşamalar Tezi) 77
2.5.12. F. Nitti 77
2.5.13. Pyle 78
2.5.14. H. Carter Adams 78
2.5.15. S. Kuznets 78
2.5.16. S. Fabricant 78
2.5.17. Leviathan Devlet 78
2.6. Kamu Harcamalarının Sınıflandırılması 79
2.6.1. Organik (İdari-Kurumsal) Sınıflandırma 79
2.6.2. Fonksiyonel (İşlevsel) Sınıflandırma 80
2.6.3. İktisadi (Ekonomik-Bilimsel) Sınıflandırma 82

2.7. Kamu Harcamalarının Sağladıkları Faydalar Bakımından Sınıflandırılması . 90
2.7.1. Toplumun Tüm Bireylerine Fayda Sağlayan Harcamalar 90
2.7.2. Sadece Bazı Sınıflara Özel Fayda Sağlayan Harcamalar 90
2.7.3. Bütün Topluma Faydalı Olmakla Beraber Bazı Kişilere Özel Fayda Sağlayan Harcamalar 90
2.7.4. Sadece Belirli Kişilere Fayda Sağlayan Harcamalar 90
2.8. Kamu Harcamalarının Etkileri 90
2.8.1. Kamu Harcamalarının Üretim Üzerindeki Etkileri 90
2.8.2. Kamu Harcamalarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi 91
2.8.3. Kamu Harcamalarının Tüketim Üzerindeki Etkisi 91
2.8.4. Kamu Harcamalarının İstihdam Üzerindeki Etkisi 91
Çözümlü Test 92
Çözümler 95
Cevaplı Test 97
Çıkmış Sorular 102
Çıkmış Soruların Açıklamaları 107

3. BÖLÜM Kamu Gelirleri

3.1. Kamu Gelirleri 115
3.2. Kamu Gelirlerinin Sınıflandırılması 115
3.3. Egemenlik Kriterine Göre Kamu Gelirleri 118
3.3.1. Egemenlik Gücüne (Cebri, Zora Dayalı) Dayanan Kamu Gelirleri 118
3.3.1.1. Vergiler 118
3.3.1.2. Harçlar 119
3.3.1.3. Resimler 121
3.3.1.4. Şerefiyeler (Değerlendirme Resmi) 121
3.3.1.5. Katılma Payı 122
3.3.1.6. Parafiskal Gelirler (Vergi Benzeri Gelirler) 122
3.3.1.7. Vergi ve Para Cezaları 124
3.3.1.8. Fon Gelirleri 124
3.3.1.9. Mali Tekel Gelirleri 125
3.3.1.10. Devalüasyon Gelirleri 125
3.3.1.11. Para Basma (Emisyon) 125
3.3.1.12. Zorunlu Borçlanma 125
3.3.2. Egemenlik Gücüne Dayalı Olmayarak Elde Edilen Kamu Gelirleri (Cebri Olmayan) 125
3.3.2.1. Mülk ve Teşebbüs Gelirleri 125
3.3.2.2. Özelleştirme Gelirleri 126
3.3.2.3. Gönüllü Borçlanma 126
3.3.2.4. Bağış ve Yardımlar 127
3.3.2.5. Diğer Gelirler 127
3.4. Vergiyi Açıklayan Teoriler 127
3.5. Verginin Unsurları 128
3.5.1. Verginin Konusu 128
3.5.2. Verginin Matrahı 128
3.5.3. Vergiyi Doğuran Olay 130
3.5.4. Vergi Sorumlusu (Aracı Ödeyici) 130
3.5.5. Vergi Mükellefi (Vergi Yükümlüsü) 131
3.5.6. Muafiyet ve İstisna 131

3.6. Vergilendirme Süreci 132
3.6.1. Verginin Tarhı (Hesaplanması) 132
3.6.2. Verginin Tebliği (Bildirilmesi) 134
3.6.3. Verginin Tahakkuku 134
3.6.4. Verginin Tahsili 134
3.7. Vergileme İlkeleri 136
3.7.1. Klasik Vergileme İlkeleri 136
3.7.1.1. A. Smith Vergileme İlkeleri 136
3.7.1.2. A. Wagner'ın Vergileme İlkeleri 137
3.7.2. Modern Vergilendirme İlkeleri 139
3.8. Vergiye Karşı Gösterilen Tepkiler 140
3.8.1. Vergiden Kaçınma 140
3.8.2. Vergi Kaçakçılığı 140
3.8.3. Verginin Yansıtılması 140
3.9. Yansıma Türleri 141
3.9.1. İleriye Doğru Yansıma - Geriye Doğru Yansıma 141
3.9.2. Kanuni - Fiili (İktisadi) Yansıma 141
3.9.3. Sınırlı - Sınırsız Yansıma 142
3.9.4. Mutlak Yansıma - Diferansiyel Yansıma 142
3.9.5. Biçimsel Yansıma - Efektif Yansıma 142
3.9.6. Çarpraz Yansıma 142
3.9.7. Çift Yansıma 142
3.10. Yansımayı Etkileyen Faktörler 143
3.10.1. Mikro Faktörler 143
3.10.2. Makro Faktörler 144
3.11. Vergi ile İlgili Temel Kavramlar 144
3.12. Vergi Yükü 147
3.12.1 Objektif Vergi Yükü 147
3.12.2. Subjektif Vergi Yükü 147
3.12.3. Vergi Yükü Çeşitleri 147
3.13. Ödeme Gücüne Ulaşmanın Yolları 148
3.13.1. En Az Geçim İndirimi 148
3.13.2. Ayırma İlkesi 149
3.13.3. Muafiyet ve İstisna Uygulaması 150
3.13.4. Artan Oranlılık 150
3.14. Vergilerin Sınıflandırılması 153
3.14.1. Genel - Özel Vergi 153
3.14.2. Şahsi (Subjektif) - Gayrişahsi (Objektif) Vergi 153
3.14.3. Dolaylı - Dolaysız Vergi 153
Çözümlü Test 155
Çözümler 159
Cevaplı Test 162
Çıkmış Sorular 166
Çıkmış Soruların Açıklamaları 171

4. BÖLÜM Devlet Bütçesi

4.1. Bütçenin Tanımı, Bütçe Hakkı ve Özellikleri 177
4.1.1. Bütçenin Tanımı 177
4.1.2. Bütçe Hakkı 177
4.1.3. Bütçenin Temel Unsurları 178
4.2. Bütçenin İşlevleri 179
4.2.1. Klasik Fonksiyonları 179
4.2.2. Çağdaş (Modern) Fonksiyonları 181
4.3. Bütçe İlkeleri 183
4.3.1. Klasik İlkeler 184
4.3.2. Çağdaş İlkeler 189
4.4. Bütçe Teorileri 191
4.4.1. Klasik (Geleneksel) Bütçe Teorisi 191
4.4.2. Devri Bütçe Teorisi 192
4.4.3. Telafi Edici Bütçe Teorisi 193
4.5. Bütçe Sistemleri 193
4.5.1. Geleneksel Bütçe Sistemleri 194
4.5.2. Modern Bütçe Sistemleri 196
4.6. Bütçe Çeşitleri 201
4.6.1. Merkezî Yönetim Bütçesi 201
4.6.2. Sosyal Güvenlik Kurumlarının Bütçesi (IV Sayılı Cetvel) 204
4.6.3. Mahalli İdareler Bütçesi 204
4.7. Merkezî Yönetim Bütçe Tasarısının Hazırlanması 208
Çözümlü Test 228
Çözümler 232
Cevaplı Test 235
Çıkmış Sorular 239
Çıkmış Soruların Açıklamaları 244

5. BÖLÜM Devlet Borçlanması

5.1. Devlet Borcunun Tanımı 249
5.2. Borçlanma ile Vergi Arasındaki Farklılıklar 249
5.3. Devlet Borçlanması ile Özel Borçlanma Arasındaki Temel Farklar 250
5.4. Devlet Borçlarının Sınıflandırılması 252
5.4.1. Sağlandığı Kaynağa Göre Devlet Borçları 252
5.4.2. Cebir Unsuruna Göre Devlet Borçları 260
5.4.3. Vadelerine Göre Borçlar 263
5.5. Borçlanma Tekniği 268
5.6. Borç Yönetimi 278
5.7. Olağanüstü Borç Yönetimi (İstisnai Borç Yönetimi) 280
5.8. Devlet Borçlarını Azaltan ya da Ortadan Kaldıran Hâller 285
5.9. Borçların Sürdürülebilirliği 287
5.10. Borç Stoku ve Borç Yükü 288

Çözümlü Test....291
Çözümler....294
Cevaplı Test....296
Çıkmış Sorular....301
Çıkmış Soruların Açıklamaları....306

6. BÖLÜM Maliye Politikası

6.1. Maliye Politikası....311
6.2. Maliye Politikası Sınırları....315
6.3. Maliye Politikasına İlişkin Yaklaşımlar....316
6.4. Maliye Politikasının Etkilerinin Ölçülmesi....325
6.5. Maliye Politikalarının Uygulama Yöntemleri....326
6.6. Enflasyonla Mücadelede Maliye Politikası....330
6.7. Deflasyonla Mücadelede Maliye Politikası....332
6.8. Stagflasyonla Mücadelede Maliye Politikası....334
6.9. Maliye Politikası ve Ekonomik Büyüme....336
6.10. Maliye Politikası ve Ekonomik Kalkınma....337
6.11. Maliye Politikası ve Gelir Dağılımı....338
6.12. Para ve Maliye Politikalarının Etkinliği....340
6.13. Kamu Kesimi Finansman Açığı....344
6.14. Mali Kurallar ve Mali Disiplin....347
Çözümlü Test....348
Çözümler....353
Cevaplı Test....357
Çıkmış Sorular....362
Çıkmış Soruların Açıklamaları....372

7. BÖLÜM Türk Vergi Sistemi

7.1. Gelir Üzerinden Alınan Vergiler....381
7.1.1. Gelir Vergisi Türleri....381
7.1.2. Gelirin Tanımı ve Gelir Teorileri....381
7.1.3. Gelirin Özellikleri....383
7.2. Gelir Vergisinin Unsurları....387
7.2.1. Ticari Kazançlar....387
7.2.2. Zirai Kazançlar....393
7.2.3. Serbest Meslek Kazancı....396
7.2.4. Ücret....400
7.2.5. Gayrimenkul Sermaye İradı....402
7.2.6. Menkul Sermaye İradı....405
7.2.7. Diğer Kazanç ve İratlar....406
7.3. Kurumlar Vergisi....413

7.3.1. Kurumlar Vergisi Mükellefleri 413
7.3.2. Kurumlar Vergisinde Mükellefiyet Türleri 414
7.3.3. Kurumlar Vergisinde İstisnalar 415
7.3.4. Kurumlar Vergisinde Matrahın Tespiti 416
7.3.5. Kurumlar Vergisinde Beyanname Türleri 418
7.3.6. Kurumlar Vergisi Beyannamesinin Verilme Zamanı 419
7.3.7. Kurumlar Vergisi Oranı ve Tarh İşlemleri 419
7.3.8. Kurumlar Vergisinin Ödenmesi 419
7.4. Harcamalar Üzerinden Alınan Vergiler 420
7.4.1. Katma Değer Vergisi 420
7.4.2. Gümrük Vergisi 424
7.4.3. Özel İletişim Vergisi 425
7.4.4. Şans Oyunları Vergisi 425
7.4.5. Damga Vergisi 425
7.4.6. Özel Tüketim Vergisi 425
7.5. Servet Üzerinden Alınan Vergiler 428
7.5.1. Veraset ve İntikal Vergisi 428
7.5.2. Motorlu Taşıtlar Vergisi 430
7.5.3. Emlak Vergisi 431
Çözümlü Test 434
Çözümler 437
Cevaplı Test 439
Çıkmış Sorular 442
Çıkmış Soruların Açıklamaları 444

8. BÖLÜM Vergi Hukuku

8.1. Vergi Hukukunun Tanımı, Kapsamı ve Hukuk Sistemi İçindeki Yeri 449
8.1.1. Vergi Hukukunun Bölümlenmesi 449
8.1.2. Vergi Hukukunun Dalları 450
8.1.3. Vergi Hukukunun Kaynakları 450
8.2. Vergi Kanunlarının Uygulanması 453
8.2.1. Yer Bakımından Uygulanması 453
8.2.2. Zaman Bakımından Uygulanması 453
8.2.3. Vergi Kanunlarının Anlam Bakmından Uygulanması 454
8.3. Verginin Tarafları 456
8.3.1. Vergi İdaresi (Vergi Alacaklısı) ve Vergi Borçlusu 456
8.3.2. Vergi Sorumlusu 457
8.4. Vergilendirme Süreci 459
8.4.1. Verginin Tarhı 459
8.4.2. Verginin Tebliği 461

8.4.3. Verginin Tahakkuku....461
8.4.4. Verginin Tahsili....462
8.5. Vergi Hukukunda Süreler....462
8.5.1. Vergi Hukukunda Sürelerin Sınıflandırılması....462
8.5.2. Sürelerin Uzaması....462
8.6. Vergi Alacağını Ortadan Kaldıran Hâller....464
8.6.1. Verginin Ödenmesi ve Tahsili....464
8.6.2. Zaman aşımı....464
8.7. Verginin Terkin Nedenleri....467
8.8. Vergi Alacağının Değerini Koruyan Yollar....469
8.8.1. Gecikme Zammı....469
8.8.2. Gecikme Faizi....469
8.8.3. Tecil....469
8.9. Mükellefin Ödevleri....470
8.10. Vergi İdaresinin Denetleme ve Bilgi Edinme Yolları....470
8.10.1. Yoklama....470
8.10.2. İnceleme....470
8.10.3. Arama....471
8.10.4. Bilgi Toplama....472
8.11. Vergi Suç ve Cezaları....473
8.11.1. Vergi İdaresi Tarafından Kesilen Cezalar....473
8.11.2. Hürriyet Bağlayıcı (Ceza Mahkemelerince Kesilen) Cezalar....474
8.12. Vergi Cezalarında Birleşme ve Tekrar....476
8.13. Vergi Suç ve Cezalarını Ortadan Kaldıran ve Hafifleten Nedenler....477
8.13.1. Vergi Cezalarının Ödenmesi....477
8.13.2. Ölüm....477
8.13.3. Zaman aşımı....477
8.13.4. Uzlaşma....478
8.13.5 Terkin....478
8.13.6. Af....478
8.13.7. Vergi Cezalarında Hata Düzeltme....478
8.13.8. Vergi Cezalarında İndirim....478
8.13.9. Pişmanlık ve Islah....478
8.13.10. Yanılma....479
8.13.11. Mücbir Sebep (Zorlayıcı Neden)....479
8.14. Vergi Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları....479
8.14.1. İdari Çözüm Yolları....479
8.14.2. Vergi Yargısı....483
Çözümlü Test....485
Çözümler....488
Cevaplı Test....490
Çıkmış Sorular....493
Çıkmış Soruların Açıklamaları....496

Kaynakça....499

MALİYE TEORİSİ

- KAMU MALİYESİ
- KAMU MALİYESİNİN İLKELERİ
- KAMU MALİYESİNİN AMAÇLARI
- DEVLET FAALİYETLERİNE İLİŞKİN TEMEL YAKLAŞIMLAR VE KAMU MALİYESİ
- DIŞSALLIKLAR
- KAMU EKONOMİSİNDE ÜRETİLEN MAL VE HİZMETLERİN ÖZELLİKLERİ
- REFAH EKONOMİSİ
- KAMU TERCİHLERİ TEORİSİ
- OYLAMA MADDELERİ
- KAMU KESİMİNDE OPTİMUM ÜRETİM DÜZEYİNİN TESPİTİ

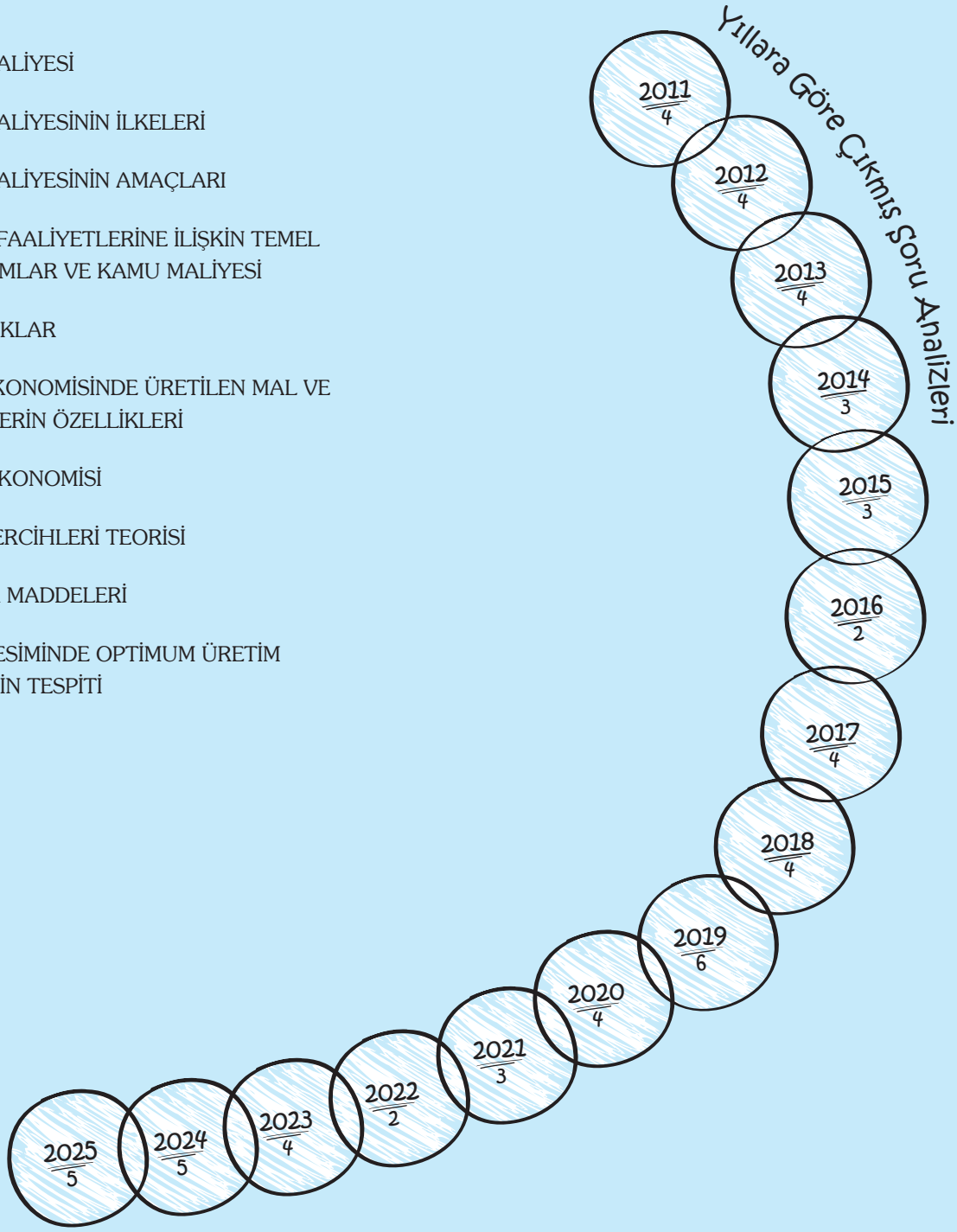

"Anayasal iktisat, ekonomik ve politik birimlerin tercihlerini ve faaliyetlerini sınırlayan alternatif yasal-kurumsal ve anayasal kurallar bütününün işleyiş özelliklerini açıklamaya çalışır."

James M. Buchanan

1. BÖLÜM
MALİYE TEORİSİ

1.1. KAMU MALİYESİ

Devlet faaliyetlerinin iktisadi, mali ve sosyal etkilerini incelen bilim dalıdır.

Daha geniş ele alındığında;

- Kamu tüzel kişilerinin görevlerini gerçekleştirebilmek maksadıyla yapacakları faaliyetleri özellikle iktisadi ve sosyal açıdan inceleyen,
- Çağdaş devlet anlayışı içinde devlet faaliyetlerinin sınırlarının ne olması gerekeceğini ele alan,
- Bu faaliyetlerin gerektirdiği harcamaların yapılması ile bunları karşılayacak gelirlerin elde edilmesine ilişkin sorunların hukuki, ekonomik, sosyal ve teknik yönleri üzerinde duran sosyal bilimlere dahil bir disiplindir.

Gelirlerin toplanması, harcamaların yapılması, açıkların finansmanı, kamunun varlık ve borçları ile diğer yükümlülüklerin yönetimini kapsar.

Maliyenin konusunu mali olaylar ve kurumların iktisadi davranışları içerir. Çünkü maliye, devletin doğuşuyla birlikte ortaya çıkmış ve kamu mallarının elde edilmesi, yönetilmesi ve para almak ya da para ödemek anlamında kullanılmaktadır.

Mali Olaylar: Devletin giderlerinden, gelirlerinden ve bunların planlanması veya bütçelenmesinden doğan olaylar yanında mali sorunların ve mali yüklerin fertler arasında ne şekilde dağıtılacağını, kamu harcamalarının nasıl yürütüleceğini de kapsamaktadır.

1.1.1. Kamu Maliyesinin Temel İlkeleri

- ✓ Kamu mali yönetimi ile uyumlu bir bütün olarak oluşturulur ve yürütülür.
- ✓ Kamu maliyesi, kamu görevlilerinin hesap verebilmelerini sağlayacak şekilde uygulanır.
- ✓ Kamu maliyesi maliye politikası, makroekonomik ve sosyal hedefler ile uyumlu bir şekilde oluşturulur ve yürütülür.
- ✓ Kamu mali yönetimi TBMM'nin bütçe hakkına uygun şekilde yürütülür.
- ✓ Kamu mali yönetimi, mali disiplini sağlar.
- ✓ Kamu mali yönetimi; ekonomik, mali ve sosyal etkinliği birlikte sağlayacak şekilde kamusal tercihlerin oluşması için gerekli ortamı yaratır.
- ✓ Kamu idarelerinin mal ve hizmet üretimi ile ihtiyaçlarının karşılanmasında ekonomik veya sosyal verimlilik ilkelerine uygun olarak maliyet-fayda veya maliyet-etkinlik ile gerekli görülen diğer ekonomik ve sosyal analizlerin yapılması esastır.

1.2. KAMU MALİYESİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR

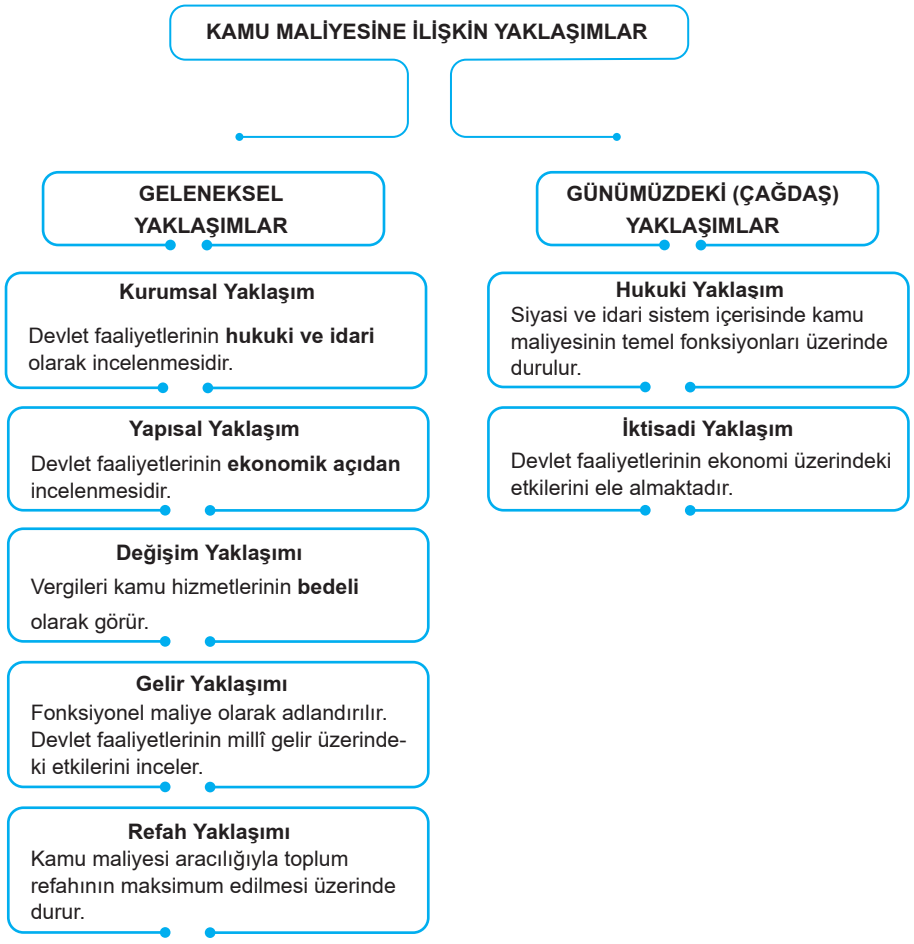

1.2.1. Geleneksel Yaklaşımlar

a. Kurumsal Yaklaşım

- ✓ Devlet faaliyetleri hukuki ve idari bakış açısına göre değerlendirilir.
- ✓ Vergilerin uygulamaya konulması, toplanması ile ilgili düzenlemelerin yanı sıra kamu fonlarının kullanımını da ele almaktadır.
- ✓ Kamu harcamaları kanun vb. uygulamalara dayandırılarak yapılmaktadır.

b. Yapısal Yaklaşım

Kamu maliyesine ilişkin konuların ekonomik açıdan ele alınıp incelenmesidir.

- ✓ Ekonomik yapıda, kamu ve özel ekonomi ayrımı içinde kamu ekonomisine ilişkin faaliyetlerin kaynak dağılımı ve kullanımında etkinlik, devlet faaliyetlerinin etkinliği ve alternatif maliyetler, piyasa ekonomisi ile ilgili faaliyetlerin incelenmesi ele alınır.
- ✓ Kamu faaliyetlerinin analizi yer alır.

c. Değişim Yaklaşımı

- ✓ Vergiler kamu hizmetinin bedeli olarak görülür.
- ✓ Kamu mallarının optimum düzeyi belirlenirken üretilen devlet hizmetlerinin marjinal faydasının vergilerin neden olduğu marjinal maliyete eşit olduğu noktada gerçekleşir (MF = MM). Böylece kamu ekonomisinde optimum üretim düzeyinin gerçekleşeceği savunulmuştur.

d. Refah Yaklaşımı

- ✓ Amaç toplum refahının maksimize edilmesidir.
- ✓ Devlet faaliyetleri ile toplum refahının nasıl maksimize edilmesi gerektiğini öngörmekte olup bireylerin refahlarını azaltmadan toplum refahının artırılması amaçlanmaktadır.

e. Gelir Yaklaşımı (Fonksiyonel Maliye)

- ✓ Devlet faaliyetlerinin millî gelir üzerindeki azaltıcı ve artırıcı etkilerini inceler.
- ✓ Keynesyen iktisadın maliye alanındaki görüşleri daha sonra fonksiyonel maliye olarak adlandırılan bir ekol içerisinde gelişme göstermiştir.
- ✓ 1929 Büyük Buhran sonrası ortaya çıkmıştır.

ÇIKMIŞ SORU

Kamu maliyesi ile ilgili aşağıdaki geleneksel yaklaşımların hangisinde, devlet faaliyetlerinin millî geliri azaltıcı veya arttırıcı etkileri incelenmektedir?

A) Kurumsal yaklaşım
B) Yapısal yaklaşım
C) Değişim yaklaşımı
D) Refah yaklaşımı
E) Gelir yaklaşımı

Çözüm

Kamu maliyesine ilişkin yaklaşımlar geleneksel ve modern yaklaşımlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Bugün geçerliliğini yitirmiş geleneksel yaklaşımlar içerisinde yer alan gelir yaklaşımı ise fonksiyonel maliye ile ilgili olup, devlet faaliyetlerinin milli geliri arttırıcı ve azaltıcı etkileri üzerinde durmaktadır.

Cevap E

1.2.2. Modern Yaklaşımlar

a. Hukuki Yaklaşım

- ✓ Devlet faaliyetlerinin temelini hukuki ve kuramsal düzenlemeler oluşturmaktadır.
- ✓ Devlet faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde kamu tüzel kişilerine anayasa ile yüklenmiş olan fonksiyonları yerine getirmeleri için kamu harcamaları yapmaları, harcamaların finansmanının hangi kaynaklardan ve hangi usullerden sağlayacakları ve bu kaynakların toplum içerisinde oluşturacağı mali yükün adil bir şekilde dağılımının nasıl gerçekleştireceği konularını kapsamaktadır.
- ✓ Ülkemizde mali olaylar daha çok hukuki yaklaşıma göre incelenmektedir.

HOCA NOTU

Devlet faaliyetlerinin hukuki yönü ön planda olup ekonomik etkileri üzerinde durulmamaktadır.